

אוניברסיטת תל אביב
ביה"ס לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל

תיאוריה ושיטות התערבות בטיפול התנהגותי קוגניטיבי בילדים , בני נוער
ומשפחותיהם

Theory and methods of intervention in cognitive behavioral therapy
in children, adolescents and their families

לקראת תואר שני

המסלול הקליני לטיפול הילדים

סמסטר : א. 2021-2022 תשפ"ב

קורס : 4396-1110

מועד הקורס : יום רביעי – 1200-0800

שם המרצה ורשביאק איל

משרד : 207

טלפון : 2644896-052

דוא"ל : ayalvar@machonvar.com

שעת קבלה : בתיאום מראש

אופן הלימוד – שיעור

תוכנית הוראה :

טיפול ההתנהגותי- קוגניטיבי, הינו טיפול ממוקד מבוסס ראיות המתאים לעבודה עם ילדים, מתבגרים, מבוגרים ומשפחותיהם. הגישה מבוססת על שימוש בכוחות וביכולות של האדם, חקירת דרכי החשיבה שלו, והקניית מיומנויות חסרות לצורך השגת מטרותיו.

במסגרת הקורס ילמדו עקרונות הגישה, הבסיס התיאורטי עליו נשענת, לצד מודלים יישומיים לטיפול המיועדים להעצמת האדם, לפיתוח מיומנויות המאפשרות להתמודד עם מצבי לחץ, רגשות מכאיבים ומחשבות מפריעות. הקורס יעסוק בהכרת התיאוריה ודרכי ההתערבות ויישומן בעבודה ישירה עם ילדים, בני נוער ומשפחותיהם. התערבות התנהגותית קוגניטיבית עם ילדים הינה מאתגרת וייחודית ודורשת מהמטפל לתרגם את עבודתו לשפתם של ילדים, תוך שימוש בטכניקות המשלבות משחק ויצירה וכו'.

בקורס ילמדו רקע תיאורטי בסיסי בגישה תוך דגש על יישומו עם ילדים ובני נוער ויינתנו תרגילים להתנסות בחומר הנלמד.

- עקרונות הגישה ההתנהגותית קוגניטיבית.
- השוני של הגישה מגישות אחרות.
- איסוף מידע, המשגה והיפותזת עבודה.
- הגדרת מטרה .
- שלבי ההתפתחות בגישה התנהגותית- קוגניטיבית לאורך הדורות
- התניה קלאסית, התניה אופרנטית ולמידה חברתית.
- התנהגות בתוך ההקשר הסביבתי: , עקרונות עריכת תצפית התנהגותית איסוף מידע . שימוש בחיזוקים .
- גישות קוגניטיביות - הכרות עם המודלים הקוגניטיביים להבנת התנהגות האדם:
 - סכמות חשיבה,
 - טעויות חשיבה,
 - הפרכה של מחשבות אוטומטיות,
 - דרכי ויסות רגשות.
 - תכנון התנהגות .
 - התאמת דרכי ההתערבות לילדים
- טיפול בבעיות שמאפיינות ילדים: ויסות ריגשי, שליטה עצמית, חרדה .

נוכחות חובה בשיעורים:

לא תותר היעדרות מעבר לפעמיים בכל סמסטר- בלמידה מקוונת או בלמידה פרונטלית!!

סטודנט/ית שיעדר/שתיעדר מעבר לפעמיים, הקורס לא יוכר.

הנגשת הקורס: הקורס יונגש באמצעות שידור חי מקוון.

מטלות :

- השתתפות פעילה בדיונים ובהצגות המקרה .
- הגשת 3 תרגילים במהלך הסמסטר, במועד שיקבע, לא ניתן להגיש התרגילים באיחור.
- מבחן מסכם בסוף הסמסטר. מועד המבחן יפורסם באתר ביה"ס .

הערכה

3 תרגילים 30%

מבחן 70%

מועד א' 12.1.22 שעה 13.00, מועד ב' 30.1.22 שעה 09.00.

בהצלחה

**ביבליוגרפיה משמעותית (פריטים נוספים יינתנו במהלך
הקורס)**

קריאות חובה :

- אפל, נ. (2015). לדבר CBT עם הורים וילדים. אח.
- בק, ג. (2014). טיפול קוגניטיבי התנהגותי: מבוא לשיטה, כלים למטפלים ועוד. אח.
- ברנס, ד. (2001). בוחרים להרגיש טוב. מכון פסגות.
- גרינברג, ד. ופדסקי, ק.א. (1998). להתמודד עם מצבי רוח מדריך לעבודה עצמית על פי הגישה הקוגניטיבית. גלילה הוצאה לאור.
- דריידן, ו. (2006). טיפול התנהגותי רציונלי – אמוטיבי, היבטים רציונליים בהפרעות התנהגותיות ורגשיות. אח.
- ווזנר, י. (1993). שינוי התנהגות. פירוס.
- מור, נ'. מאירס, יי. מרוס, צי'. וגלבע שכמן, אי' (עורכים) (2011) טיפול קוגניטיבי התנהגותי בילדים, עקרונות טיפוליים. הוצאת דיונון.
- פרי, ט. (2008). טיפול פסיכודינמי וטיפול קוגניטיבי-התנהגותי – שילוב אפשרי? שיחות, כב (2), 135-142.
- רוני, ת. (1994א). טיפול התנהגותי קוגניטיבי לילדים – יישומים להתערבות בעבודה סוציאלית. חברה ורווחה יד (1) עמ' 31 – 43.

קריאה להרחבה :

- אלפי, א. (2015). חוסר אונים הורי: הבניית התהליך הטיפולי בראשית הדרך. [גרסה אלקטרונית]. מאתר פסיכולוגיה עברית: [3329=https://www.hebpsy.net/articles.asp?id](https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3329)
- ביטמן, א. בייט – מרוס, ר. להב, צ. ופוך, ח. (1992). אישיות תאוריה ומחקר. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה (יחידה 3).
- בלומקוויסט, מ. ל. (2005). ילדים עם הפרעות התנהגות: הקניית כישורים, מדריך לתרפיסטים ולהורים. אח.
- בראד, א. א. ובק, א. ט. (2004). הכוח האינטגרטיבי של שיטת הטיפול הקוגניטיבית. אח.
- בריל, מ. וטלר, א. (1988). מודל דידיקטי להוראת הערכה, בתוך מ. בריל, (עורכת) הערכת הפונה, בעייתו ומערכת חייו. אוניברסיטת חיפה.
- גולדברג, י. (2005). חרדה ופאניקה. אח.
- גריג, ר. ג. (2010). מבוא לפסיכולוגיה. האוניברסיטה הפתוחה.
- דורון, מ. (2016). טראומה והטיפול בה, הוצאת המחבר.
- וייצמן, א. (1997). הפרעות בהתנהגות, בתוך; ש. טיאנו, (עורך) פסיכיאטריה של הילד והמתבגר, פרק 25 עמ' 283-288. הוצאת דיונון.
- ויניקוט, ד. ו. (1995). משחק ומציאות. עם עובד.
- לאבוי, ר. (2007). פריצת דרך במוטיבציה. אמציה הוצאה לאור.
- להד, מ. ודורון, מ. (2009) (SEE FAR CBT), מעבר לטיפול ההתנהגותי קוגניטיבי. משאבים.

- לוציאן, ג'א. פאוול, נ.ר. וידבי, ג'מ. ופיצג'רלד, ד.פ. (2015). תוקפנות אצל ילדים בתוך; פ.ס. קנדל, (עורך) **טיפול בילדים ומתבגרים שיטות קוגניטיביות התנהגותיות**. עמי 57-108. אח.
- מלקינסון, ר. (1993). טיפול רציונלי אמוטיבי: תיאוריה ויישום. **שיחות**, ז' (3) 174-165.
- מקיי, מ. דיוויס, מ. ופנינג, פ. (2003). **מחשבות ורגשות הבסיס לצמיחה אישית**. הוצאת פוקוס.
- מרום, צ. גלבע שכטמן, א. מור, נ. ומאיירס, י (עורכים) (2011) **טיפול קוגניטיבי התנהגותי במבוגרים עקרונית טיפוליים**. הוצאת דיונון.
- סולברג, ש. (1994) **פסיכולוגיה של הילד והמתבגר; מבוא לפסיכולוגיה התפתחותית**. הוצאת מאגנס.
- סיילר, ל. (2013). **קשרים מגניבים בטיפול התנהגותי קוגניטיבי**. אח.
- סלונים- נבו ו. (2005). **הערכת טיפול, מערכים חד מקריים ושיטות נוספות**. אוניברסיטת בן גוריון בנגב.
- עומר, ח. וליבוביץ, א (2007). **פחדים של ילדים**. ספרים הוצאה לאור.
- פואה, ב' ע. נקש, נ. האמברי, א. א. ורוטבאום, ב. א. (2014). **טיפול בהפרעה פוסט טראומטית באמצעות חשיפה ממושכת (PE): עיבוד רגשי של חוויות טראומטיות**, דיונון.
- פרידמן, ש.א. ובלייד קימלמן, מ.א. (PTSD). (2012) מעבר לפרוטוקול של טיפול התנהגותי קוגניטיבי התנהגותי, **שיחות**, כ"ו (2), 162-158.
- ראפי, מ. ר. ספנס, ה. ס. קובהן, ו, וחנגל, א. (2009). **כיצד תעזרו לילד חרד שלכם**. אח.
- רוזנטל, מ. גת, ל. וצור, ח. (2009). **לא נולדים אלימים**. הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- רוני, ת. (1997). **הדרך לשליטה עצמית מדריך לחינוך ילדים**. מודן.
- רוני, ת. (1994). **ויותר מכל אהבה האמנות והמיומנות בטיפול בילדים**. רמות.
- רחמים, ל. (2016) **לגלות את הגן הנעלם ילדים בטיפול**. הוצאת דיונון.
- ריזנר-פודיסוק, ר. (2006). פגישה ראשונה כנקודת ציון קריטית ביחסי מטפל-מטופל. **טיפול באמצעות אמנויות**, 4 (1). עמי 59-56.
- שרון, י. (2018). טיפול קוגניטיבי התנהגותי באמנויות - תיאור מסע. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 7/10/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית: [3737=https://www.hebpsy.net/articles.asp?id](https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3737)
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Washington, DC: Author
- Bandura, A. (1969). Social – Learning Theory of Identificatory Processes. D.A. Goslin, (Ed.) *Handbook od Socialization Theory and Research* . Chapter 3 Pp. 213 – 262. Rand McNally.

- Beck, A. T. (1967) . *Depression: Causes and treatment*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press
- Beck, A.T. Rush, A. J. Shaw, B.F. & Emery, G. (1979). *Cognitive therapy of Depression*. Guilford Press.
- Braun, J.D. Strunk, D.R. Sasso, E.K. & Cooper, A.A. (2015). Therapist use of Socratic questioning predicts session-to-session symptom change in cognitive therapy for depression. *Behavior Research and Therapy*, 70, 32-37.
- Davidson, R. J. Putnam, K. M. & Larson, C.L. (2000). Dysfunction in the neural circuitry of emotion regulation: a possible prelude to violence. *Science*, 289 (5479), 591-594.
- Dobson, K. S. (Ed) (2010) *Handbook of Cognitive – Behavioral Therapies*. 2 nd ed. Guilford Press.
- Doran, G.T (1981) There's a S.M.R.T. way in write management's goal and objectives. *Management Review*, 70;11 pp. 35-35.
- Eisenberg, N. & Spinrad Y.L (2004). Emotion – Related regulation: Sharpening the definition. *Child Development*, 75 (2), pp. 334-339.
- Ellis, A, (1962) *Reason and Emotion In Psychotherapy*. Lyle Stuart.
- Ellis, A. (1987) A sadly neglected cognitive element in depression. *Cognitive Therapy and Research*, 11, 121-145.
- James, A. Morse, R. & Howarth, A. (2010). The Science and Art of Asking Questions in Cognitive Therapy, *Behavioral and Cognitive Psychotherapy*, (38) 83-93.
- Greenberg, L.S. & Safran, J.D. (1987). *Emotion in psychotherapy: Affect, cognition, and the process of change*. New York: Guilford Press.
- Greenberger, D. & Padesky, C.A., (2016) *Mind over Mood*. (2 nd. Edition) . Guilford Press.
- Gross, J.J. (1998) Antecedent – and response – Focused emotion regulation: Divergent consequences for Experience, expression, and physiology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, pp. 224-237.
- Gross, J.J. (2002) Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology*, 2, 271-299.
- Gross, J.J. & Thompson, R.A.(2007) Emotion Regulation: Coceptual Foundation. In Gross J.J. (Ed). *Handbook of Emotion Regulation*. Pp. 3-24. Guilford Press.
- Kanfer, F.H. & Schefft, B.K. (1988) *Guiding in Process for Therapeutic Change*. Research Press.
- .

- Matorin, A. I. & McNamara, J.R (1996) Using Board games in therapy with children, *International Journal of Play Therapy*, vol. 5 (2) 3-16 .
- Ronen, T. (1997). *Cognitive Developmental therapy with children*. John Wiley & Sons.
- Rosen, A., Prector, E.K., & Staudt, M. (2003). Targets of change and interventions in social work: An empirically – based prototype for developing practice guidelines. *Research on Social Work Practice*, 13, 208-233.
- Rosenbaum, M. (1980) A schedule for assessing self control behaviors: Preliminary findings. *Behavior Therapy*, 11, 109-121.
- Rosenbaum, M. (1998) Learned resourcefulness, stress, and self – regulation. In S. Fisher, & J. Reason (Eds.) *Handbook of life stress, cognition and health* (pp. 483-496). Wiley,
- Streng, I., (2008) Using therapeutic board games to promote child mental health, *Journal of Public Mental Health*. Vol 7 (4) 4-16.
- Thomas, A & Chess, S. (1997) *Temperament and Development*. Brunner/mazel.
- Young, J.E., Klosko, J.S., & Weishaar, M.E (2003) . *Schema therapy: A practioner's guide*. Guilford Press.
- Woods, M. & Hollis, F. (1990). *Casework: A psychosocial therapy*. McGraw Hill, N. Y. Ch.11: Initial interviews and the psychosocial study, -pp. 230-245

..

.

.